

Centaurus

af Charlis Hansen

Gregers Lauritzen Herning blev født i Hejls sogn i Jylland, og hans hustru Johanne Marie Nikoline Kock blev født i Fåborg. I folketællingen 1855 var de begge 27 år, og de var bosat i Troense på Tåsinge. Gregers Herning var sømand, som så mange andre mænd i Troense. Parret fik først døtrene Laura og Nicoline. Datter nr. tre blev født 6. august 1860 og fik navnet Emma Augusta. Sømand var ofte hjemmefra i mange måneder, og tidspunktet for Emmas ankomst har sikkert ikke passet ind i, hvornår Gregers Herning havde været hjemme. Det fremgår da også af kirkebogen, at slagter Hans Mortensen i Troense blev udlagt som far. Emma fik efternavnet Kok, som senere blev ændret til Herning. Gregers Herning og hustru fik yderligere 3 døtre.

20. august 1880 blev Emma Augusta Herning viet til styrmand Hans Christian Rasmussen. De bosatte sig i starten i Troense, hvor deres datter Anna Lovise blev født i 1880, men de flyttede senere til København, hvor Hans Christian havde fået stilling som politibetjent. Her blev sønnen Kristian August Rasmussen født 27. februar 1888 i Sokkelund sogn, og yderligere en søn Johannes blev født i 1890.

Familien vendte igen hjem til Troense. En datter blev født efter hjemkomsten til Troense, nemlig i 1893, og en søn blev født i 1901. Iflg. folketællingen i 1901 står Hans Christian Rasmussen nu som skipper og med bopæl på matrikel 78 i Nyby, senere flyttede familien til matrikel 77 b, med nuværende adresse Badstuen 4.

Kristian August Rasmussen

Sønnen Kristian August Rasmussen valgte som sin far at blive sømand. En af hans første udmønstringer var med skipper Hans Rasmussen Pilegaard fra Vindeby på skonnerten «Skirner» af Svendborg den 13.03.1903 som kok til en hyre af 22 kr. De følgende år sejlede han bl.a. med jagten »Diana» af Svendborg og den 3-mastede skonnert «Mercur» med skipper H. H. Lund. Kristian August Rasmussen var i slutningen af 1904 steget i graderne til letmatros.

Hans tid til søs blev afbrudt af tjeneste i Søværnet fra 17.02.1912 til 15.10.1912.

At han skiftede bopæl fra Tåsinge til Thurø skyldtes uden tvivl, at han fandt en pige fra

*Gregers Lauritzen Herning fotograferet ca. 1910 ved Badstuen 1, hvor datteren Nanna boede.
(Foto: Lokalarlivet)*

Kaptajn Rasmussens hus, Badstuen 4, ca. 1915. (Foto: Søren Lolk)

Skonnerten "Mercur". (Foto: Lokalarkivet)

Thurø. 12. december 1915 giftede Kristian August Rasmussen sig i Thurø kirke med Agny Edel Maria Gueritha Jensen, datter af tækkemand Anders Emil Jensen på Thurø. De fik 2 sønner. Da den første søn Hans Kristian Karl Valdemar Rasmussens blev født 26.05.1917, boede familien på Henrik Ibsensvej 20-4 på Frederiksberg. Da den anden søn, Jens Valdemar Rasmussen blev født 01.09.1920, er familien bosat på Thurø, Søndervej 52, idet Kristian Rasmussen købte huset 20.05.1920. Huset hedder "Venus" og ligger ikke langt fra hustruens fødehjem.

Årsagen til, at deres ægteskab kun varede få år, fremgår af følgende beretning.

Skibsfører på "Centaurus"

I 1922 finder vi Kristian August Rasmussen som skibsfører i Sophus Webers 3-mastede

skonnert "Centaurus". Korresponderende reder Rasmus Sofus Hansen, Thurø.

Sophus Weber byggede 3 skonnerter på sit værft i Gammel Hestehauge, som han selv var reder for. Han beskæftigede bl.a. skibene i fart på Newfoundland med fisk til Middelhavslandene. Dampskibene havde ellers overtaget de fleste farter fra sejlskibene, men i farten på Newfoundland kunne sejlskibene stadig konkurrere.

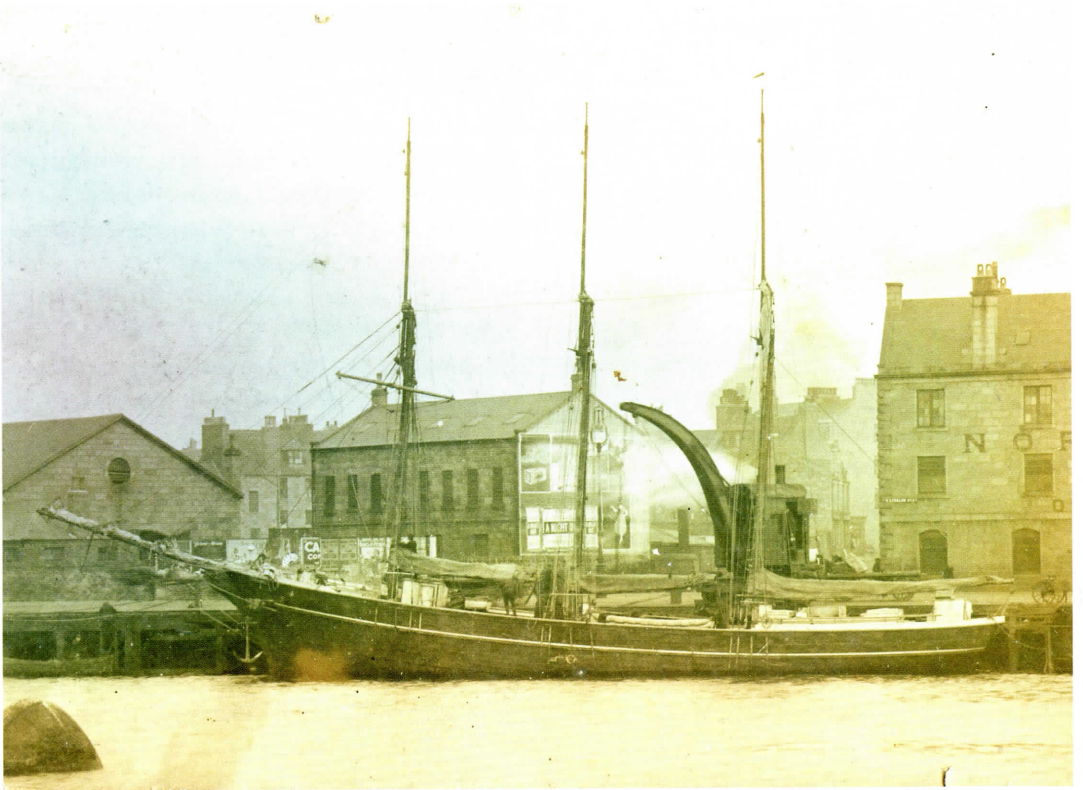
Fiskene blev lastet fra små broer på pladser, som ikke var egnede til dampskibe, som skulle have leveret kul. Lastetiden var også betragtelig, hvilket vil fremgå af nedenstående.

Afrejse til New Foundland 1922

Den 31.07.1922 afsejlede "Centaurus" i ballast til St. Johns, Newfoundland. Besætningen var på 5 mand, hvoraf den ene var Kristian

Skonnerten Centaurus i Svendborg Havn, muligvis er det skibets første besætning, som er med på billedet. Skibet blev søsat 1919. (Foto: Lokalarlivet)

"Centaurus" ved Waterloo Quay, Aberdeen i Skotland. (Foto: Lokalarlivet)

August Rasmussens egen nevø Anders Emil Hansen, Thurø.

Besætningens sammensætning kendes fra Mønstringsrullen.

Mønstringsrulle 1922-30

Lægd 3-60. Løbe nr. K. 222. Erik Knudsen. F. Svendborg 1892. Enestyrmand. Hyre fra 01.08.1922: 300 kr.

Lægd 1-1. Løbe nr. S. 830. Kristian Jacob Lorentzen. F. København 1902. Letmatros. Hyre fra 01.08.1922: 80 kr.

Ej i Rullen. Gustaf August Gunnar Hermlin. F. København. Letmatros. Hyre fra 01.08.1922: 80 kr.

Ej i Rullen: Anders Emil Hansen. F. Thurø 1907. Kok. Hyre fra 01.08.1922: 40 kr.

Udmønstret 31.07.1922 til New Foundland o. v. Skibsfører Kristian August Rasmussen.

3 mst. skonnert "Centaurus" af Svendborg. Målebrev 08.02.1919. 114,65 Brt. 95,00 Nrt.

I Svendborg Avis 27.12.1922 kunne man læse, at Kristian Jacob Lorentzen et par gange havde gjort sig bemærket ved voldelig adfærd og trussel med kniv over for sine skibskammerater inden afsejlingen fra Svendborg. Det til trods valgte skibsføreren at lade Lorentzen forblive om bord.

Rejsen over Atlanten varede 50 dage og derpå lastedes saltfisk i St. Johns til slutningen af november.

Skibet afsejlede til Spencer Cove i slutningen af november. Spencer Cove lå på Long Island i Placentia bugten.

Lasten blev suppleret op, hvorefter der skulde forlægges til Harbour Buffett længere sydpå på østkysten af Long Island for indtagelse af den resterende last fra A. Wareham.

Den smukt beliggende Harbour Buffett.

Spencer Cove og Harbour Buffett eksisterer ikke som havne længere. Harbour Buffett blev anlagt udelukkende med fiskeeksport for øje og blev nedlagt i et af den canadiske regerings relokeringprojekter i 1967. Det var kun et lille samfund «Centaurus» satte kursen imod.

En tragisk hændelse gjorde, at »Centaurus» med besætning fik en massiv omtale i medierne. Kilderne, som aviserne har brugt, har ikke været lige velinformerede, derfor er der fejl bl.a. i navneoplysninger i de første omtaler af hændelsen.

Mytteri på Centaurus

Den 20.12.1922 kan Evening Telegram berette følgende:

”MYTTERI PÅ DANSK SKIB

Sømand dræbt og 2 sårede. Kaptajn og styrmand velkendte i politikredse.

Nyt om skudepisode om bord på det danske skib Centaurus, hvor en mand blev dræbt og 2 andre sårede,

blev modtaget her til morgen fra Harbour Buffett. Enkeltheder indtil nu er få. Den første melding blev modtaget fra Sub-Collector i Harbour Buffett af næstkommanderende i Toldvæsenet H. W. LeMessurier og lød således: Mytteri om bord på dansk skib Centau-

rus, som ankom til havnen klokken 17:00 i går. En sømand dræbt.

Mr. G. M. Barr, som har penge i en last fisk, som skibet kom til Harbour Buffett for at laste, modtog også en besked om, at en skudepisode havde fundet sted om bord, og at ofret var en dansk sømand Christian Sørensen, 20 år, som døde kort efter skudepisoden.

2 ANDRE SÅREDE

Udspurgt af en Telegram reporter sagde Deputy Minister of Justice, at han var blevet informeret om tragedien via telegram, men at det ikke var blevet besluttet, hvilke skridt der skulle tages i sagen. Han forklarede, at da det var et dansk skib, var der andre mulige retsinstanser involverede, idet de danske myndigheder kunne vælge at tage sagen op og afklare den, eller som det somme tider skete, lade myndighederne i den fremmede havn, som skibet var i, tage affære. I det telegram, Deputy Minister modtog, erklæredes det, at ofret døde 2 timer efter skudepisoden, og at 2 andre sømænd også var sårede. Det er ikke kendt, om deres tilstand er faretruende, og det formodes, at de var skudt af Sørensens angriber.

Umiddelbar aktion af de lokale myndigheder besværliggøres på gr. af manglende kommunikation med Harbour Buffett. Sandsynligvis har Magistrat O'Reilly for Placentia sendt Detektiv Whalen og overbetjent Kent til åstedet.

SKIB I HAVN

Centaurus har en besætning på 5 mand inklusiv kaptajnen. Skibet er en 3-mastet skonnert på 95 tons og er registreret i Svendborg. Hun ankom til St. Johns for 2 måneder siden og forblev i havn en tid med afsejling i sidste del af november for at laste fisk i Spencer Cove og Harbour Buffett. Afskiber Mr. A. Wareham.

Medens skibet var i havn (St. Johns) blev både kaptajn Rasmussen, som er en ung mand på 34 år, og styrmand Kereson (Erik-

sen) fremstillet for retten og idømt en bøde for at smadre et vindue i en Water Street forretning og lægge hindringer i vejen for politiets arbejde. Det formodes, at skibet afsejlede til Spencer Cove og indtog en dellast, før det fortsatte til Harbour Buffett, hvor mytteriet indtraf.”

Arrestordre på besætning

Evening Telegram. St. Johns. Newfoundland. 20.12.1922:

”CENTAURUS TRAGEDIEN

Ingen nøjagtige enkeltheder.

Besætningen skal arresteres.

Skibet skal slæbes til St. Johns.

Enkeltheder vedrørende skudepisoden om bord på den danske skonnert i Harbour Buffett er sparsomme, og ingen yderligere informationer er modtaget siden i går.

Ifølge toldvæsenets rapport består besætningen af K. Rasmussen, kaptajn. Erik Knudsen, styrmand. K. Levinssen, matros. G. Herrilin, matros. E. A. Hansen, kok. Den sidstnævnte er kaptajnens nevø og er en knægt på 14 år. Det nævnes, at både kaptajnen og styrmanden er sårede. Denne rapport kunne imidlertid ikke bekræftes af Minister of Justice.

Tilsyneladende var der ud fra bemandslisten en fejl i budskabet om, at den dræbte var Christian Sørensen. Det skulle sandsynligvis være K. Levinssen. The Justice Department har reageret og beordret hele besætningen arresteret. Detektiv Peter Lee og betjent Bennett forlod St. Johns i morges med tog til Argentinia. Her blev de ledsaget af detektiv Whelan fra Placentia. I mellemtiden er S/S Sebastopol afsejlet til Argentinia og var forventet fremme klokken 14:00. Skibet vil sejle Magistrat O’Reilly og politiofficererne til Harbour Buffett, således at arrestation formentlig vil blive foretaget sent i aften. Det forstås, at det er arrangeret, at S/S Cabot slæber Centaurus her til havnen, da det er svært at holde forhør i Harbour Buffett.

Fartøjet er næsten fulldlastet for afgang og mangler kun nogle få hundrede quintals i at være færdiglastet.”

Usikkerhed om hvor besætning befinder sig

Evening Telegram. St. Johns. Newfoundland. 22.12.1922:

”CENTAURUS TRAGEDIEN

Ingen nøjagtige enkeltheder om hændelsen

Det var forventet, at detektiv Lee og betjent Bennett, som blev afsendt herfra for at foretage arrestation i forbindelse med tragedien i Harbour Buffett, ville ankomme med arrestanterne med dagens tog fra Argentinia. Toget, som ankom 13:30, bragte dem imidlertid ikke med.

Adskillige telegrammer er blevet modtaget i forbindelse med S/S Sebastopols sejlads, som blev beordret til Argentinia for at tage politiofficerene til Harbour Buffett.

I et telegram til Minister of Justice stod der, at S/S Sebastopol var ankommet til Argentinia klokken 15:00 og forlod Argentinia til Harbour Buffett klokken 23:00.

Shipping Department modtog et telegram, som bekræftede, at S/S Sebastopol havde forladt Argentinia klokken 06:00 her til morgen - formentlig på hendes regulære rute.

Ifølge ordre fra Justice Department vil politiet bringe Centaurus besætning og liget af den døde sømand, lige så snart arrestationen er foretaget.

I et interview med The Telegram i morges ville Deputy Minister ikke erklære, hvem der foretog skydningen, skønt han indrømmede at have modtaget et telegram, der ville være af betydning for kaptajnens forsvar, hvorfor det formodes, at det var kaptajnen, der foretog skydningen.

De to sårede er kun lettere sårede. Et telegram til Mr. W. A. McKay, en af The Telegrams medarbejdere, dateret i går fastslår, at kun den danske besætning var om bord i ski-

bet, da mytteriet skete, og at ingen fra land på det tidspunkt havde været om bord.”

Nyheden om mytteriet når til Svendborg

Svendborg Avis 23/12-1922

Først den 23.12.1922 kommer der en forsinket kommentar i Svendborg Avis:

”BLODIGT OPTRIN

paa Svendborg skonnerten Centaurus

Om bord paa Svendborg skonnerten Centaurus har der for nogle dage siden, medens skibet laa ved New Foundland, fundet et ualmindelig blodigt optrin sted.

Skibets ejer, plantageejer Weber, Svendborg, har saaledes gennem Udenrigsministeriet modtaget et kortfattet telegram, der beretter om den blodige episode, og hvori det hedder, at en matros Chr. Sørensen er blevet dræbt, medens kaptajnen er blevet saaret.

Vi har henvendt os til mægler R. S. Hansen, Thurø, der er skibets reder, for at erfare, om der er indløbet nærmere underretning; men det er der ikke endnu. Det er dog fra den danske konsul i St. Johns lovet, at der snarest skal blive afsendt udførligt telegram, og man kan saaledes inden længe vente at faa at vide, hvad aarsagen er til den uhyggelige begivenhed. Det staar nemlig ikke klart, om der er tale om mytteri, eller besætningen muligvis har været i konflikt med andre søfolk. Sandsynligheden taler dog for, at det er mytteri, idet det oplyses, at der allerede, før skonnerten en gang i sommer sejlede fra Svendborg, fra en af matrosernes side blev gjort forsøg paa overfald mod kaptajnen.

Den dræbte matros var hjemmehørende i Aarhus.

Kaptajnen fra Centaurus er fra Thurø og hedder Rasmussen. Styrmanden hedder J. N. Knudsen og er hjemmehørende i Svendborg. Han bor i Skattergade. Af den øvrige besætning er endvidere skibets kok hjemmehørende paa Thurø.”

Besætning arresteres

Evening Telegram. St. Johns. Newfoundland. 26.12.1922:

”CENTAURUS TRAGEDIEN

Kaptajn og styrmand tilbageholdt på mordanklage.

Som et resultat af episoden om bord på den danske skonnert Centaurus, som skete, da skibet ankom til Harbour Buffett, Placentia Bay tirsdag aften, den 19. december, skal kaptajn Rasmussen stå overfor den alvorlige anklage om mord, og styrmanden Erik Knudsen er anklaget for at være medskyldig.

Begge mænd blev fremstillet for dommer Morris i Magistrates Court lørdag eftermiddag og blev sendt til arresten i 8 dage.

Som det allerede er blevet rapporteret, døde ofret for tragedien K. Lovenssen, omkring 2 timer efter at være blevet skudt. Liget, som blev bragt fra Harbour Buffett med lørdagens tog, er lagt i lighuset, hvor en obduktion blev foretaget af Doktor Anderson og doktor Templeman. Resultatet af disse doktorers fund er ikke blevet offentliggjort, men det erfares, at den døde sømands ene arm på det nærmeste var skudt i stykker af pistolskud.

Hvad der ledte op til skydningen kan ikke bekræftes, men det er kendt, at der har været et slagsmål, hvori Lovenssen tilredte kaptajnen og styrmanden. Begge viser mærker af vold på deres kroppe. Det er disse 2 mænd, der blev rapporterede sårede. Lovenssen var på dækket, da han blev skudt, og kun 3 af besætningen på 5 er involveret i tragedien. En dobbeltløbet pistol tilhørende kaptajnen, og som han anklages for at have skudt Lovenssen med, er nu i politiets varetægt.

En version af hændelsen, som synes vel funderet i kendsgerningerne, tilsiger, at der har været slagsmål om bord, og at kaptajnen og styrmanden blev tvunget ned i kahytten af Lovenssen.

Det var nede fra kahytten, at pistolen blev affyret. Skuddet ramte Lovenssen i den venstre arm og ødelagde en arterie. På det tids-

Den raske Thuregut.

Anders Emil Hansen.

Vi bringer her et Billede af den 15½-
aarige Anders Emil Hansen (Søn
af Skibsbygmester H. J. Hansen,
Thurø), der var Kok om Bord paa
»Centaurus«, da de saa ofte omtalte
uhyggelige Tildragelser fandt Sted paa
Rejsen til St. John. Vi gengav forleden
Indholdet af et Brev, Anders Emil har
sendt hjem til sine Forældre. Det frem-
gik heraf, at han har handlet som en
rask og snarraadig Gut. Det synes jo
saaledes at skyldes Anders Emils mo-
dige Indgriben, at »Centaurus« Fører,
Chr. Rasmussen, slap fra det med Livet,
da han blev overfaldet af Matrosen. Da
Voldsmanden vilde kaste Kaptajnen
over Bord, gik Drengen løs paa ham.
Det kom til at koste Anders Emil nogle
slemme Skrammer; men, skriver han,
jeg reddede Onkel, og det var jo det
vigtigste.

*Avisudklip
fra Svendborg
Avis
17/2-1923.*

S/S Sebastopol i Argentia. Toget ankom ikke før 16:00, skønt S/S Sebastopol var ankommet adskillige timer før. Magistrat O'Reilly og detektiv Whelan fra Placentia med dr. Templeman, som skulle rejse med politiet til Harbour Buffett, var tvunget til at vente til afgang fredag.

S/S Sebastopol med selskabet om bord forlod Argentia klokken 06.00 og ankom tilbage klokken 13:00.

Politiet havde ingen besværligheder med at foretage arrestationen. Hele Centaurus besætning blev bragt med tilbage, og skibet efterladt i Mr. Warehams varetægt. Liget af Lovenssen var blevet bragt i land og respektfuldt placeret i en kiste. Efter selskabet fra Argentias ankomst havde politiet ingen muligheder for at fortsætte direkte til St. Johns, således at et antal kudske måtte lejes for at køre dem til Placentia - en distance på ca. 6 til 7 mil. Her forblev de natten over. Fangerne var låst inde i politistationen.

Lørdag morgen tog de toget og ankom til byen (St. Johns) klokken 12:00. Kok A. E. Hansen og matros G. Hevrillin, som angiveligt ikke var involverede i affæren, tilbageholdes som hovedvidner.”

Svendborg Avis foretager research vedr. besætningen

Svendborg Avis 27/12-1922:

”MYTTERIET

paa Svendborg skuden ved New-Foundland.

En matros skudt. Mandskabet arresteret.

Som kort fortalt har der i ugen før jul fundet blodige begivenheder sted paa Svendborg skibet Centaurus, der lastede fisk ved New Foundland.

De nærmere omstændigheder er endnu ikke fuldt kendt her, men efter indløbne telegrammer og ejerens og rederens oplysninger kan man nok forestille sig gangen i det udspillede drama.

Centaurus er en mindre skonnert på 180 tons. Skibets ejer er plantageejer Sophus

punkt var kokken rorgænger, og skibet blev opankret i en bugt ved Harbour Buffett. Mr. Wareham, til hvem skibet var bestemt, og som var sejlet ud i en motorbåd for at lodse hende ind, kunne ikke lokalisere hende i bugten, mødte kaptajn Rasmussen på land. Han blev informeret om tragedien og anmodet om at sende en doktor.

Arrestationen af kaptajn Rasmussen og styrmand Knudsen blev foretaget af detektiverne Lee, Whelan og Bennett klokken 09:00 fredag morgen. Både Lee og Bennett afrejste fra byen med torsdagstoget for at gå om bord i

Weber, Gl. Hestehave, dets korresponderende reder, mægler R. S. Hansen, Thurø. Besætningen er paa 5 mand, kaptajn Carl Rasmussen, Troense, styrmand Erik Knudsen (Søn af afd. snedkermester Carl Knudsen) Svendborg og 3 matroser. Blandt disse 3, var der den 20 aarige Carl Lorentzen fra Slagelse, som et par gange har gjort sig bemærket ved voldelig adfærd. Før afrejsen fra Svendborg havde han en aften, da han kom om bord, yppet klammeri med en kammerat og truet ham med kniv.

Skibet laa nu ved Harbour Buffett ved New Foundland, hvorfra der til ejer og reder indløb telegrammer om, at kaptajnen har skudt Lorentzen, og at Centaurus mandskab er arresteret. Det ligger da nær at antage, at Lorentzen paa en eller anden maade har yppet klammeri, enten med New Foundland fiskerne under indladningen eller med besætningen eller en del af denne og faaet saa meget ballade i stand, at kaptajnen i nødværge har skudt paa Lorentzen og sendt ham en dræbende kugle.

Kaptajn Carl Rasmussen er hjemmehørende i Troense og skildres som en meget rolig og besindig mand. Hans fader, sømand H. O. Rasmussen, Troense har i 3 aar sejlet som styrmand under sønnens kommando. Faderen, der naturligvis er meget bekymret over ulykken, har i dag været paa vort kontor for at høre nærmere efterretninger, men saadanne foreligger ikke endnu.

At hele mandskabet er arresteret, kan jo nok tyde paa mytteri. Det er da ogsaa muligt, at de alle i selvforsvar har været delagtig i de begivenheder, der har medført Lorentzens død. Rederen afventer bl.a. ogsaa meddelelse, om der skal sendes nyt mandskab over til skibet, eller det gamle snart faar lov at føre det videre.”

Besætningen løslades efter at have aflagt beretning

Evening Telegram. St. Johns. Newfoundland.

04.01.1923:

“CENTAURUS TRAGEDIEN

Ingen anklager mod kaptajn og styrmand.

Anklagen for mord mod kaptajn Kristian Rasmussen og styrmand Erik Knudsen paa den danske skonnert Centaurus er frafaldet, og de arresterede, som har været tilbageholdt i arresten, fik deres frihed i går eftermiddags. I de 8 dage mændene har været tilbageholdt, har myndighederne undersøgt det påståede mord, men de fundne vidnesbyrd vægtede ikke til yderligere fortsættelse med sagen.

Kaptajnen, styrmanden og 2 andre medlemmer af besætningen forlader St. Johns i morgen til Harbour Buffett for at gå om bord i deres skib.

The Telegram erfarer fra Deputy Minister of Justice, at en grundig investigation er blevet foretaget, og at Department of Justice er overbevist om, at der ikke var tilstrækkelig vidnesbyrd til at underbygge anklagen, og at det var et tilfælde af mytteri og selvforsvar for kaptajnens og styrmandens vedkommende.

Kendsgerningerne, som afsløret af undersøgelsen er, at Centaurus forlod Spencer Cove klokken 10:00, den 13. december bestemt for Harbour Buffett, for at komplementere lasten. Der var fair vind, og skibet sejlede rundt den nordre ende af Long Island. Da de rundede øen, havde kaptajn og styrmand, som var fremmede i disse farvande, en diskussion om skibets position, og for at afklare den, gik begge ned i kahytten for at konsultere søkoret. Medens de var i kahytten, kom Lorentzen ogsaa ned, og da han hørte diskussionen mellem de 2 officerer, fortalte han dem, at de intet kendte til deres job, og ifølge historien gjorde han sig meget truende og begyndte at angribe dem. Han blev beordret paa dæk, men nægtede og angreb kaptajnen, mens styrmanden, som forsøgte at adskille dem, selv blev angrebet. Slagsmålet i kahytten varede over en halv time. Lorentzen gik da paa dæk og lukkede både kaptajn og styrmand nede i kahytten. I adskillige timer blev de holdt fangen og gentagne forsøg paa at komme paa dæk, blev mødt af Lorentzen, som sparkede dem i ansigtet, når de stak hovedet op af lejderen. Endelig lykkedes det at

komme på dæk, og kaptajn Rasmussen havde medbragt sin pistol for at skræmme sømanden. Det havde imidlertid ringe effekt, og han tumlede med ham på dækket, og i kampen gik pistolen af, men uden at gøre skade, da skuddet gik i søen. Det påstodes, at Lorentzen forsøgte at smide styrmanden overbord, og både styrmanden og kaptajnen måtte overgive sig for Lorentzen, som var en meget kraftig, stor mand. De måtte igen gå tilbage til kahytten, hvor de igen blev holdt nede.

Det var tæt på klokken 16:00, og vejret var blæsende med snebyger, og fartøjet var ved at komme farlig tæt under land. Lorentzen indså også dette, og han tog praktisk taget magten over skonnerten ved at tage rattet og løbe hende 3-4 mil ud i bugten.

Kaptajnen gjorde igen et forsøg på at komme på dæk, men da Lorentzen så ham skubbe skydelemmen over lejderen, puffede han ham ned og kæmpede med at lukke skydelemmen.

På det tidspunkt tog kaptajn Rasmussen igen sin pistol og sigtede gennem lemmen og fyrede i håb om at skræmme den oprørske sømand.

Skuddet ramte imidlertid Lorentzen i den venstre arm, tæt ved albuen, medens han var ved at lukke skydelemmen.

Han gik øjeblikkelig forud, hvor hans sår blev bundet ind i et forsøg på at stoppe blodet. Senere kom han igen på dæk og tog selv bandagerne af, men kaptajnen og de andre medlemmer af besætningen overmandede ham og bandagerede armen på ny, og han blev bragt til kahytten og anbragt i kaptajnens køje, hvor han døde et par timer senere af forblødning ifølge obduktionen.

Samtidig havde vinden skiftet, og skonnerten måtte arbejde for at komme ind til Harbour Buffett, og ankring fandt først sted 5 timer senere.

Da skibet opankrede, rapporterede kaptajnen hændelsen til myndighederne, og arrestation fulgte.

I lyset af vidneudsagn har Departementet

ingen holdepunkter for en anklage om mord.

Det forstås, at den Danske Konsul, Takser Cook sender en fuld rapport til de danske myndigheder, for hvilken handling de nu måtte ønske at foretage."

Nyheden om løsladelse når Svendborg

Svendborg Avis 8/1-1923:

"CENTAURUS

Nu er besætningen fri igen.

Der synes stadig at skulle komme overraskende nyheder fra Svendborg skibet Centaurus under dets ophold ved New Foundland. Efter meddelelsen om, at matros Lorenzen var skudt af kaptajnen, kom der telegram om, at mandskabet var arresteret, og man formodede mytteri. Saa kom der telegram om, at kaptajnen ogsaa var arresteret. Nu er der i gaar indløbet melding til rederen R. S. Hansen, Thurø, om, at besætningen atter er frigivet og sat om bord i skibet.

Der bliver altsaa heller ikke tale om at sende ny besætning til skibet."

"Social-Demokraten" ønsker livsvarigt fængsel til kaptajnen

Svendborg Avis 8/1-1923

Samme dag kommenterer Svendborg Avis paa et indlæg i Social-Demokraten:

"CENTAURUS

Social-Demokraten er misfornøjet med, at kaptajnen og styrmanden er blevet frigivet af politimyndighederne i St. Johns.

Bladet beklager, at de ikke er blevet dømt ved den amerikanske ret.

Social-Demokraten bringer i sit lørdagsnummer under overskriften "Matros-mordet paa Svendborg skonnerten" et privattelegram fra Svendborg, hvori meddelelsen om, at kaptajn Rasmussen og styrmand Knudsen paa Centaurus er bleven løsladt af politimyndighederne i St. Johns, kommenteres paa følgende maade:

Det er mægler R. S. Hansen, Thurø, der har modtaget denne telegrafiske meddelelse. Den

kan kun forstaaes saaledes, at de amerikanske myndigheder er indgaaet paa at lade drabssagen foretage ved en dansk domstol, idet forbrydelsen har fundet sted paa dansk omraade, d.v.s. et skib under dansk flag.

Fra Spanien vil skibet blive dirigeret til Svendborg, og her vil forhørene finde sted. Dersom kaptajnen og styrmanden var blevet dømt efter amerikansk lov, er der ingen tvivl om, at i hvert fald kaptajnen var blevet idømt livsvarig straf. Den amerikanske sølov er en af de bedste i verden. Den tillader intet overgreb mod besætningen og straffer haardt uden personsanseelse

Det er derfor forstaaeligt, at kaptajnen og styrmanden har udfoldet store bestræbelser for at faa sagen behandlet ved dansk domstol. De ved, at den danske sølov er forældet og giver officererne hals- og haandsret over mandskabet. Hvad, der er en forbrydelse paa amerikanske skibe, kan, naar den skyldige er officer, blive en undskyldelig handling efter dansk sølov.

Centaurus kan næppe ventes hertil før om et par maaneder. Dens ankomst maa imødeses med forventning, selv om det er en gammel erfaring, at naar maaneder faar lov at hengaa, bliver vidneforklaringer mindre værdifulde, og selve forbrydelsens skær af brutalitet er blegnet, det stærke, øjeblikkelige indtryk svækket.

For saa vidt havde det været heldigere, om de to skibsofficerer var blevet stillet for retten i St. Johns og dømt paa stedet.

Det forekommer os, at Social-Demokratens Svendborg korrespondent (hvad mon det er for en kavaller ?) farer noget vel hastigt frem. Han gør uden videre kaptajn Rasmussen til morder og har sin dom over ham fiks og færdig: livsvarig straf! Mindre var det efter korrespondentens mening ikke blevet ved en amerikansk domstol, og man mærker hans ærgrelse ovre, at kaptajnen nu faar sin sag behandlet ved en dansk ret.

Hertil er jo imidlertid at sige, at den hele

affære endnu foreligger saa uoplyst, at vi herhjemme ikke har noget grundlag for en fyldestgørende bedømmelse. Social-Demokraten har saaledes ikke ret til uden videre at fastslaa, at der foreligger mord. Det er jo dog muligt, at kaptajnen har handlet i nødværge. Men dette vil blive klarlagt, naar Centaurus vender hjem. Først da kan dommen fældes. Social-Demokratens telegram maa derfor siges at være i høj grad usmageligt og taktløst."

Anders Emil skriver hjem

Medens der ikke forelå yderligere oplysninger til Svendborg Avis fra reder og ejer, som må formodes at være orienterede telegrafisk af kaptajnen, så modtag Anders Emil Hansens familie et brev fra ham, som de beredvilligt delte med avisen, som igen fandt de store overskrifter frem.

Svendborg Avis:

"DRAMAET PAA CENTAURUS

Den første beretning om, hvordan det gik til.

En uhyggelig kamp.

En rask Thurøgut. Han reddede kaptajnens liv.

Skibsbygmester H. J. Hansen, Thurø, modtog i fredags eftermiddags brev fra sin 15 1/2 aar gamle søn, der er forhyret med 3 mastet skønnert Centaurus. Herigennem faar man den første beretning om det uhyggelige drama, der i december udspillede om bord paa dette skib under rejsen til St. Johns. Beretningen er dog ikke fuldstændig, idet brevskrivere forudsætter, at man herhjemme allerede har faaet noget at vide om, hvad der er gaaet for sig. Det er imidlertid ikke tilfældet; man formoder, at et brev fra kaptajnen er gaaet tabt. I alle tilfælde er Anders Emils brev det første, der giver besked om dramaets enkeltheder.

Med god grund siger Anders Emil, der er kok om bord, at det var en uhyggelig tragedie, der fandt sted paa Centaurus.

Det fremgaar af brevet, at matrosen havde

overfaldet kaptajn og styrmand. Kokken illustrerer meget dramatisk, hvordan de saa ud i hovedet efter det. Han skriver saa:

”Da han havde gjort det, kom turen til mig, men jeg var ham for fiffig og legede skjul med ham. Jeg løb uden om kabyssen og rundt om jollen.”

Matrosen har derefter opgivet at forfølge drengen og har paany vendt sig mod kaptajnen (der er kokkens onkel). Om hvad der derefter skete, beretter Anders Emil:

”Men da han saa ville smide onkel over bord, og det er et mirakel, at han ikke fik det, løb jeg hen og snupede en kufnagel og gik løs paa ham, men han var jo stærkere end jeg, og enden paa det hele blev to blaa øjne og nogle løse tænder og en forstuvet arm, men min onkel reddede jeg da, og det var det vigtigste”.

Man maa formode, at kaptajnen, efter han ved Anders Emils heltmodige indgriben, er bleven fri, har slaaet matrosen ned.

Men det fremgaar af brevet, at baade kaptajnen og styrmanden var blevet saa haardt medtaget, at kokken og letmatrosen maatte føre skibet i havn. Den raske Anders Emil havde ikke tabt humøret. Derimod synes de blodige begivenheder at have taget paa letmatrosen.

”Men saa sagde jeg til ham”, skriver Anders Emil, ”at vi maatte hænge i, ellers driver kassen op paa græsmarkerne, og det syntes han lød saa sjovt, at han gav sig til at le».

Kassen kom ogsaa i havn, men det var med Dannebrog paa halv, og det gule doktorflag i vantet og en død mand i kahytten.

Anders Emils beretning er knap i ord, men den giver som sagt et billede af, hvad der er sket.

Det hedder sluttelig i brevet: *”Jeg er saa nu ommønstret til - kan I tænke - til mit højeste ønske, letmatros - for onkel og styrmand og Gunnar (det er den anden letmatros, red.) er enige om, at der er mod og vilje i mig.”*

Det har de øjensynlig ret i. Anders Emil er aabenbart en rask gut.”

Anders Emil opnåede også at få sit kontrafej i avisen.

Svendborg Avis 17/2-1923

Den 17.02.1923 bringes et mindre opkog af Anders Emil Hansens beretning med billede.

Centaurus klar til afsejling fra New Foundland

Svendborg Avis 19/2-1923

To dage senere, den 19.02.1923 står der i

Motiv fra indsejlingen ved St. Johns. Farvandet ved New Foundland var meget farligt for træskibene og mange forliste.

Mindesten på Thurø Kirkegård.

Svendborg Avis under Skibsefterretninger under SØ og SUND følgende:

”New Foundland, 15. januar. Centaurus, Rasmussen, sejlklar for Malaga.”

Centaurus forsvinder

Læserbrevsskribenten fik ikke sin afgørelse om, hvorvidt den danske sølov var ringere end den amerikanske, for som det fremgår af Danmarks Søulykkesstatistik forsvandt Centaurus på rejsen til Malaga.

Centaurus afsejlede ikke før den 7. februar.

3m Sk. Centaurus af Svendborg, 115 Reg. T. Br. Bygget 1918 af Eg og Bøg. Paa Rejse fra New Foundland til Malaga (Spanien) med Fisk.

Borrebrevet; 6 Omkomne.

Forlisanmeldelse, dat. Svendborg d. 7/1 24.

D. 7/2 23 afsejlede C. fra Harbour Buffet (N. F). Siden er intet hørt til Skibet, som maa formodes at være forlist med Mand og Mus.

Kilde: Danmarks Søulykkesstatistik 1922-23

Intet nyt – kun minderne tilbage

Man hørte ikke siden noget til skibet. Om det er storm eller isbjerger, der er årsagen til forliset vides ikke. Kristian August Rasmussen og Anders Emil Hansen er begge mindet på mindestenen på Thurø kirkegård for dem, der blev derude.

Kristian Jacob Lorentzen blev begravet på Church of England Cemetery i St. Johns.

Danmarks Søulykkestatisik nævner 6 omkomne. Besætningen var på 5 mand inklusiv skibsføreren ved afsejlingen fra Svendborg. Efter drabet på den 20 årige letmatros Kristian Jacob Lorentzen blev en canadisk sømand ved navn Pomeroy ansat, hvilket stadig giver 5 mand, medmindre Kristian Jacob Lorentzen regnes med i antallet af omkomne.

Søsterskibe til ”Centaurus”

Sophus Weber byggede 2 søsterskibe til ”Centaurus”. ”Bastian” fra 1920 strandede ved New Foundland og blev kondemneret.

”Aphrodite” fra 1922, som efter en omflakkende tilværelse er blevet restaureret og eksisterer den dag i dag som ”Loa” af Aalborg.

Kilder: Kirkebøger. Folketællinger. Mønstringsprotokol for Svendborg Toldsted. Evening Telegram. St. Johns. Newfoundland. Svendborg Avis. Danmarks Søulykkestatisik 1922-23.

Charlis Hansen, tidligere skibsfører i Maersk Supply Service. Har bl.a. i en kort periode arbejdet med base i St. Johns. Newfoundland. Har siden pensionering arbejdet i Thurø Lokalhistoriske Forening med området skibe og søfolk fra Thurø.